

18.7.2012

Dnro 2640/3/12

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Esittelijäneuvos Tapio Rätty

ENNALTA ILMOITTAMATON TARKASTUSKÄYNTI ESPOON KAUPUNGIN VANHUSPALVELUIDEN OSTOPALVELUYKSIKKÖÖN HOITOKOTI VILLA LYHTEESEEN

Pöytäkirja (ilman liitteitä)

Aika: 18.7.2012

Paikka: Hoitokoti Villa Lyhde, Viherlaaksonranta 8, 02710 Espoo

Läsnä: Hoitokoti Villa Lyhde palveluvastaava - - -

Oikeusasiamiehen kansliasta läsnä olivat:

Esittelijäneuvos Tapio Rätty

Oikeusasiamiehensihteeri Pirkko Äijälä-Roudasmaa

TARKASTUKSEN TARKOITUS

Tarkastus tehtiin ennalta ilmoittamatta.

Tarkoituksena oli tutustua Espoon kaupungin järjestämän vanhuksille tarkoitetun hoidon sisältöön ja laatuun. Tarkastuksella arvioitiin henkilöstön mitoitusta ja sen riittävyttä sekä kiinnitettiin huomiota erityisesti asukkaiden hyvinvointiin sekä myös mahdollisiin itsemääräämisoikeuden rajoittamista koskeviin kysymyksiin. Samalla suoritettiin tilojen tarkastus.

Hoitokoti Villa Lyhde toimitti apulaisoikeusasiamiehelle tarkastuksen jälkeen tietoja henkilökunnan määrästä ja koulutuksesta, liitteenä.

TOIMITILAT

Hoitokoti Villa Lyhde on Espero Oy:n omistama vanhuspäiväkeskus, jolta Espoon kaupunki ostaa vanhusten hoiva- ja kuntoutuspalveluja erityisesti pitkäaikaista hoivaa tarvitseville muistisairaille vanhuksille.

Rakennus on kaksikerroksinen, jonka kaikki asukastilat ovat esteettömiä.

TILOJEN ESTEETTÖMYYS JA LUONNE

Asukastilat ovat esteettömät. Molempien kerrosten välittömässä läheisyydessä on aidatut siistit, pienehköt ulkoilutilat.

Hoitokodin tilat ja asukkaiden huoneet olivat siistejä ja kodinomaisia. Yhdessä huoneessa oli omat WC-tilat. Pääosin WC- ja asianmukaiset suihkutilat sijaitsevat käytävillä.

ASUKKAAT

Asukaspaikkoja oli yhteensä 24, jotka kaikki olivat käytössä.

Asukkaat olivat pääosin muistisairaita henkilöitä. Kahdelle asukkaista hoitoa järjestettiin Espoon kaupungin antaman palvelusetelin perusteella.

Ylipaikoille ei hoidettavia oteta. Naisia hoidettavista oli valtaosa eli 70 % ja miehiä 30 %. Hoidettavana ei ollut kaksikielisiä eikä ulkomaalais-taustaisia vanhuksia. Hoidossa olevien vanhusten keski-ikä oli yli 70 vuotta.

HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ, MITOITUS, TYÖOLOT

Lukumäärä- ja koulutustiedot liitteenä.

Aamuvuorossa kummassakin kerroksessa työskentelee arkisin 2-3 hoitajaa, ja illassa 2 hoitajaa, joista jommassakummassa vuorossa yksi hoitajista on yleensä aina sairaanhoitaja koulutukseltaan. Henkilökuntamitoitus on toimintayksikön ilmoituksen mukaan 0,65.

Talossa on öisin yksi yöhoitaja molemmissa kerroksissa.

Fysioterapeutin palvelut (Villa Fysio) sisältyvät hoitopakettiin.

Ruokailu järjestetään samassa rakennuksessa sijaitsevasta keittiöstä (ruokahuolto on ulkoistettu).

Sairaslomien ja muiden lyhytaikaisten poissaolojen sijaistaminen on hoidettu vakinaisten sijaisten turvin.

Uusien työntekijöiden ja sijaistyövoiman perehdytykseen panostetaan sekä aina uuden asukkaan tullessa taloon koko hoitohenkilökunta perehdytetään. Kaikista asiakkaista laaditaan erillinen elämänkaari malli, jotta hänen hoitoonsa voidaan paneutua asiakkaan taustoja ja mieltymyksiä kunnioittaen, mutta myös hänen huolensa ja pelkonsa tuntein.

Työntekijöiden käytössä oli yksi liikutettava nosturi. Lähes kaikki asukkaat nousevat joko itse tai avustettuina ylös sängyistä päivittäin sairastapauksia lukuun ottamatta.

YKSITYISYYS

Huoneet Villa Lyhteessä ovat kaikki yhden hengen huoneita.

Asukkaat saavat itse sisustaa huoneensa omilla huonekaluilla ja muistoesineillä. Näin huoneet olivat viihtyisiä ja kodinomaisia ja antoivat käsityksen vanhuksen elämästä. Asukkaat tapaavat omaisiaan omassa huoneessaan.

Tarvittaessa omaisilla on mahdollisuus yöpyä asiakkaan omassa huoneessa.

MAHDOLLISUUS ULKOILUUN JA HARRASTUKSIIN

Palvelukoti Villa Lyhteen tavoitteena on huolehtia asukkaiden säännöllisestä ulkoilusta ympäri vuoden. Ulkoiluun ja viriketoimintaan on kiinnitetty erityistä huomiota. Asukkailla mahdollisuus osallistua samassa talossa sijaitsevan Villa Fysion vetämiin aamutuokioihin, muutoin fysioterapeutin palvelut on saatavissa 1-2 kertaa viikossa. Päivittäin on säännöllinen virikehetki. Hoitokoti järjestää runsaasti muutakin viriketoimintaa, kuten puutarhatöitä, nikkarointia kävelyretkiä tai muuta ohjattua ulkoilua.

Henkilökunnalla on aikaa yhteiseen jutusteluun ja päivittäin luetaan yhdessä Helsingin Sanomia. Myös muutoin järjestetään lukuhetkiä.

Asiointimatkoilla avustetaan sovitusti (etukäteen) tarvittaessa.

Vanhuksilla on mahdollisuus kotilomailuun. Sen kustannukset eivät kuulu Villa Lyhteen palveluihin. Joillain vanhuksilla on käytössään kaupunkikortti (SHL tai VPL-matkat).

RUOKAILU

Villa Lyhteellä on mahdollisuus saada ruoka omassa talossa sijaitsevasta keittiöstä. Hoitajat syövät yhdessä vanhusten kanssa.

Aamupala-aika on venyvä, joten asiakkaan oma rytmi ja mieltymykset pystytään huomioimaan. Myös yöhoitajalta saa tarvittaessa leipää ja mehua.

ASIAKKAAN ITSEMÄÄRÄMISOIKEUDEN RAJOITUKSET

Mahdolliset rajoitukset perustuivat aina lääkärin ja hoitohenkilöstön arvioon. Rajoitukset kirjataan asiakasta koskeviin asiakirjoihin. Rajoituksista neuvotellaan omaisten ja tarvittaessa hoidettavan kanssa.

Rajoituksia on käytössä hyvin vähän, lähinnä haaravyön käyttöä, jotta asiakas ei valuisi pyörätuolista. Sängyn laidat nostetaan ylös, jos siihen on tarve tai toive esitetään omaisten tai asiakkaan puolelta.

Unilääkkeitä oli käytössä vähän samoin rauhoittavia. Uuden asiakkaan saapuessa taloon lääkäri käy läpi hänen lääkityksensä ja poistaa päällekkäisyyksiä. Kivun hoidosta huolehditaan aina tarvittaessa.

Villa Lyhteessä oltiin varsin tyytyväisiä nykyiseen Espoon kaupungin järjestämiin lääkäripalveluihin. Lääkäri käy kerran kahdessa viikossa ja puhelinyhteys toimii pitkin viikkoa. Viikonloppuisin ollaan tarvittaessa yhteydessä Jorvin päivystys poliklinikkaan.

Valtaosalla asukkaista on vaipat. Asukkaat vessatetaan säännöllisesti heti aamusta ja aina ruokailujen yhteydessä sekä ennen nukkumaan menoa. Tarvittaessa myös yöhoitaja vessattaa asukkaan tai vaihtaa vaipan. Vaippojen määrässä (Espoon mitoitus) ei ole ollut ongelmia.

SAATTOHOIDON JÄRJESTELYT

Asiakkaiden saattohoito järjestetään heidän omissa huoneissaan. Tarvittaessa hoitoresursseja voitiin lisätä. Omaisilla on mahdollisuus osallistua. Kivun hoitoon on kiinnitetty erityistä huomiota ja oma lääkäri tai Espoon kotisairaanhoido ovat tässä apuna.

MUISTUTUKSET

Muistutuksia (sosiaaliasiamies/potilasasiamies) ei yksikön toiminnasta ollut tehty.

MUUTA

Omaisiltoja järjestetään 1-2 vuodessa. Säännöllisesti kerätään omaisilta myös palautetta.

TOIMENPITEET

Tarkastuksen johdosta apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin kiinnitti Espoon kaupungin sosiaali- ja terveystoimen huomiota seuraavaan seikkaan.

Vanhusten pitkäaikaista hoivaa ja huolenpitoa järjestettäessä tulee kiinnittää huomiota annettavan hoidon ja huolenpidon laatuun. Oikeus yksityisyyteen, asumisen ja hoidon turvallisuus ja sen merkityksellisyys, asiakkaan kohtelu sekä vanhuksen sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitäminen sekä muu iäkkään henkilön tavanomaiseen elämään kuten esimerkiksi ulkoiluun ja asiointiin osallistuminen ovat eräitä järjestettävien palvelujen laatuun vaikuttavia tekijöitä.

Tämä pöytäkirja lähetetään Hoitokoti Villa Lyhteelle sekä Espoon kaupungin sosiaalitoimelle. Pöytäkirja lähetetään tiedoksi myös Etelä-Suomen aluehallintovirastolle.

Tarkastuspöytäkirjan vakuudeksi

Esittelijäneuvos

Tapio Rätty